

[Texten är översatt från *Bulletin in Defence of Marxism* (New York) nr 78, oktober 1990. <http://ernestmandel.org/en/debat/txt/ernest_mandel_and_gregor_gysi.htm> som i sin tur var en översättning från *La Gauche* (Bryssel) den 5 juni 1990.

Till översättningen har lagts till två slags nothänvisningar. 1) om IVE Internationalens grundläggande politik och 2) för vidareläsning i enskilda frågor. Översättning, inledning och noter Per-Erik Wentus.(2007)

PDS (Partei des Demokratische Sozialismus) är efterföljaren till SED (Sozialistische Einheitspartei Deutschland) som var det statsbärande partiet (uttryckligen så skrivet fr.o.m. 1968) i östtyska DDR (Deutsche Demokratische Republik). (7 okt. 1949 - 2 okt. 1990.)

Har socialismen någon framtid?

Debatten Ernest Mandel och Gregor Gysi i Östberlin

Över tusen personer åhörde debatten mellan Ernest Mandel från IVE Internationalen och Gregor Gysi, ordförande för PDS, den 25 maj 1990 i Östberlin. Många kom inte in och fick vända, då salen och de angränsande rummen snabbt fylldes.

Det var första gången någonsin som en ledare för IVE Internationalen [1] fritt kunde debattera med en ordförande för ett massparti tillhörande den s.k. ”internationella kommunistiska rörelsen”. PDS har flera hundratusen medlemmar. Partiet fick 16 procent i det senaste och första fria riksdagsvalet i DDR. Och mer än 30 procent i kommunvalet i arbetarklassområden som Östberlin. Rostock, Schwerin, Neubrandenburg och stålindustristaden Eisenhüttenstadt.

Mötet arrangerades gemensamt av PDS och trotskistiska kamrater i DDR. Våra kamrater satte upp mängder av affischer och spred flygblad de tryckt inför mötet. Under affischuppsättningen överfölls de av en grupp fascister och en av kamraterna skadades lätt.

Vid mötesingången fanns ett bokbord. Man sålde hundratalet böcker av Leo Trotskij liksom många böcker av Mandel och andra kamrater från IVE Internationalen.

Debatten fördes kring temat ”Har socialismen någon framtid?” Man hade kommit överens om att dela upp den i tre delar; vad som orsakade kollapsen 1989; framtidsutsikterna för socialismen; och det politiska utrymmet för socialister/kommunister i ett kapitalistiskt Europa och ett på kapitalistisk grund förenat Tyskland.

Ernest Mandel betonade de historiska orsakerna till stalinismens kollaps i DDR och andra östeuropeiska länder. Det är nödvändigt, sa vår kamrat, att ge en allsidig och sammanhängande förklaring till det stalinistiska fenomenet; en despotisk byråkratidiktatur dvs ett privilegierat samhällsskikt som tillvällt sig makten från arbetarklassen och upprättat ett politiskt monopol till försvar och utvidgning av de egna materiella intressena. Det var detta stalinistiska byråkrativælde, som med hjälp av militäroccupationen och polis exporterades till DDR, mot viljan hos landets arbetande flertal.

Maktutövningen har varit knutet till en ideologi, att 'socialismen' kan uppnås med statliga kungörelser, en hybrid till statlig planering och ett förmynderi över folk på livets alla områden. Allt på tvärs med marxismen, som hävdar att arbetarklassens befrielse endast kan vara deras eget verk.

Det är denna praktik och teori som gått i konkurs. Det är stalinismens bankrutt inte socialismens. Det är följaktligen nödvändigt att skapa politiska, ekonomiska, sociala, kulturella och moraliska förhållanden så att det aldrig återupprepas. Socialisms framtid fordrar det.

Endast de arbetandes egen verksamhet, fria demokratiska självorganisering och ett arbetarstyre av fabriker tillsammans med de partiets kamp som ser sig som ett arbetarsjälvorganiseringens avantgarde [2] kan garantera ett fortlöpande socialistiskt uppbygge, som kan fullbordas först i världsmåttstock. [3]

Mandel underströk att ifall tiden är ogynnsam, om imperialismen är på offensiven, arbetarna på defensiven, om socialisterna/kommunisterna har en utdragen kamp framför sig, är det inget skäl till att betvivla framtiden för socialismens historiska möjlighet.

Denna möjlighet är en följd av kapitalismens inre motsättningar, som förorsakar och slutligen leder till en rad explosiva kriser. Stalinismens fall och socialdemokratins kris har i många länder och massorganisationer frigjort en kraftfullt aktiverande energi. Det innebär att världens största proletariat - det sovjetiska - efter ett ofrånkomligt mellanspel till slut kommer att triumfera - med en politisk maktomvälvning - över både nomenklaturen och dem som strävar att återupprätta kapitalismen.[4]

Till slut poängterade Mandel att, i det kapitalistiska Europa och i ett på kapitalistisk grund enat Tyskland, inte behövs två socialdemokratiska partier, två upplagor som för samma reformistiska strategi. Han förvarnade kamraterna i PDS, att de kommer att ha ett politiskt utrymme i ett enat Tyskland endast om de klart ställer sig till vänster om socialdemokratiska SPD och de Gröna och endast om de utan reservation och utan att söka något slags samförstånd med borgerligheten, stöder alla massrörelser; dvs arbetarnas inklusive fackföreningsrörelsens aktivister, ekologisterna, feministerna, antimilitaristerna, förkämparna för en radikal gräsrotsdemokrati och rörelser i solidaritet med folkens frihetskamp i den tredje världen. Det är endast med framgång för dessa masskamper som socialistisk idéspridning och bildning, som är mer nödvändigt idag än förut, kommer att kunna överkomma den trovärdighetskris som idag vidlåter det socialistiska målet.

Gregor Gysi inledde med att be kamrat Mandel om förlåtelse för det förtryck som han blivit offer för i DDR; förbjuden tillträde - Mandel är den enda företrädare för den europeiska arbetarrörelsen, påminde han, som nekats tillträde både till den västtyska Förbundsrepubliken och DDR - förtal och lögnaktiga angrepp i publikationer etc. Gysi utvidgade ursikten till alla offer för det stalinistiska förtrycket i den tyska och internationella arbetarrörelsen. Öppningsanförandet fick en lång applåd.

Därefter gav Gysi, utgående från Mandels analyser och förslag, vari han var ense och vari han inte var det. Han var, likt Mandel, mot att kapitalismen återinförs i DDR men ansåg att givet kraftförhållandena var det praktiskt taget ofrånkomligt. Därför är det nödvändigt att föra en försvarskamp så att arbetarna i Förbundsrepubliken och DDR inte får bära kostnaderna för det kapitalistiska återföreandet.

Gysi gav, likt Mandel, prioritet åt kampen att avmilitarisera Tyskland och att polisapparaten nermonteras. Han anslöt sig till de flesta av Mandels slagord, men var mera tveksam till frågan om solidaritet med tredje världens befrielseströrelser, dock utan att gå emot det.

Två viktiga skiljelinjer framkom

Tvärtemot Mandel ansåg Gysi att socialister i utarbetandet av sin strategi måste grunda sig på globala fenomen, såsom hoten mot människosläktet, istället för på det kapitalistiska systemets inre motsättningar.

Gysi bedömde möjligheten för en revolution som praktiskt taget obefintlig för lång tid framöver, åtminstone i världens främsta länder och framförallt i Europa. Under dessa förhållanden måste prioritet ges åt kampen för reformer. Gysi gav flera exempel såsom regional utjämning och skattepolitiken.

Och det är nödvändigt att omvärdera socialdemokratins roll. Den har förverkligat en rad viktiga reformer som gynnat arbetarna och folk i allmänhet. Det är nödvändigt att erkänna det betydelsefulla i detta och under dagens förhållanden låta sig inspireras. Gysi förebrådde Mandel för en överdriven negativ hållning visavi socialdemokratins. Han ifrågasatte 1918-1919 års tyska revolution som bidragande orsak till stalinismens uppkomst. [5]

I sitt svar fördömde Mandel med skärpa de brott som socialdemokratins gjort i sin historia, brott som inte är mindre grava än de stalinistiska; ansvarat för massakern av mer än 10 000 tyska arbetare

1919 inklusive mordet på Karl Liebknecht och Rosa Luxemburg; [6] ansvaret för de blodiga kolonialkrigen [7] och för den arbetarfientliga åtstramningspolitiken i flera europeiska länder.[8]

Men Mandel underströk att denna hårda kritik, liksom den mot de stalinistiska och poststalinistiska kommunistiska partierna [9] på intet sätt förhindrar en politik för en arbetarenhetsfront, något som dock i sig förutsätter en fortlöpande debatt och dialog - på toppkonferenser och i medlemsbasen - i en anda av tolerans dvs mot varje försök att utesluta någon idériktning inom arbetarrörelsen. [10] Han påminde om den exemplariska kamp som Trotskij och den internationella Vänsteroppositionen förde för en enhetsfront i Tyskland åren 1929 till 1933. [11] En enhetsfront som hade räddat den tyska arbetarklassen från den historiska katastrof som nazisternas maktövertagande och skapelsen av tredje riket innebar.

Han gjorde ett upprop till den tyska socialdemokratin att bryta med yrkesförbudet mot det västtyska kommunistpartiet (lagen som förbjuder annorledestänkande människor att inneha vissa positioner och som i morgon också kan gälla PDS); att avstå från alla försök att kriminalisera PDS vilket ofrånkomligt skulle drabba hela arbetarrörelsen; att komma ihåg vilket förskräckligt pris den amerikanska vänstern fick betala för McCartyismen.[12]

Han påminde om en av höjdpunkterna i den Kommunistiska Internationalen, före dess stalinisering, som den internationella solidaritetskampanjen för de två anarkisterna Sacco och Vanzetti, själva uttalade motståndare till kommunismen. Den kampanjen, där vår kamrat James P Cannon spelade en betydelsefull roll, [13] borde inspirera alla organisationer, som likt PDS bryter med stalinismen och är på väg tillbaka till klassprinciperna; mot den gemensamma fienden; en för alla, alla för en.

Gregor Gysi anslöt sig till uppmaningen.

Efter att mötesordföranden hade avslutat mötet bad kamrat Mandel de närvarande att sjunga Internationalen och börjande själv sjunga. Åhörarna blev överraskade och tvekade ett ögonblick men stod sedan upp och sjöng unisont vår hymn, världens arbetarrörelsehymn.

Följande dag hade PDS dagstidning, *Neues Deutschland*, en redogörelse av debatten på första sidan och en lång intervju med Ernest Mandel om IVE Internationalens ursprung, utbredning och politik.

Noter.

[1] Internationalen syftar på de sammanslutningar som arbetarpartier har bildat:

Ia Internationalen; *Internationella Arbetarassociationen* 1864-1876. [kallas Första Internationalen]

Ia Internationalen; *Andra Internationalen* 1889-1914 [kallas Andra Internationalen] se <<http://www.marxist.org/history/international/social-democracy/index.htm>> eller <<http://www.leksikon.org/art.php?n=78>>, därefter *Socialistiska Arbetarinternationalen* 1923-1940, idag *Socialistinternationalen* 1951-

II½ Internationalen; *Socialistiska Partiers Internationella Arbetargemenskap* 1921-1923. [kallas Wieninternationalen]

IIIe Internationalen; *Kommunistiska Internationalen* 1919-1943. [kallas Tredje Internationalen och/eller Komintern]

Resolutioner, manifest m.m. för Kommunistiska Internationalens 1-4 kongresser (1919-22) se <http://www.marxistarkiv.se/index.php?option=com_content&task=section&id=107&Itemid=221>

Kommunistiska Internationalens 1-2 kongresser inklusive ”de förberedande åren” och kongressen för folken i Fjärran Östern i Baku [1907-20] se *Communist International in Lenin's Time*. John Riddell (red). 5 volymer. New York: Monad Press, 1984-93.

Håkan Arvidsson & Lennart Berntson. "Kommunistiska Internationalen" i: *Zenit* (Lund) nr 18 (maj/juni 1970). <http://www.marxistarkiv.se/tidskrifter/zenit/ki_zenit.pdf>

Leo Trotskij. "Tredje Internationalen efter Lenin". [1928] Översättning Göran Källqvist, Frederik Rode. <http://www.marxistarkiv.se/klassiker/trotskij/1928/Tredje_internationalen.pdf>

IVe Internationalen; *IVe Internationalen - den socialistiska revolutionens världsparti* 1938- [kallas Fjärde Internationalen]

Documents of the Fourth International. The formative Years (1933-40). Will Reisner (red). New York: Pathfinder Press, 1973.

Övergångsprogrammet. Redigerat av Leo Trotskij. [1938]. Översättning Bengt Andersson, Kenth-Åke Andersson. Stockholm: Bokförlaget Röda rummet, 1977.
<<http://www.marxistarkiv.se/klassiker/trotskij/overgangsprogrammet.pdf>>

Les congrès de la IVE Internationale. (manifestes, thèses, résolutions). [1930-1952]. Rodolphe Prager (red). 4 volymer. Montreuil: La Brèche-PEC, 1978-1989.

För snabböversikt se <http://e..wikipedia.org/wiki/Fourth_International>

För världskongresserna efter 1963 <http://en.wikipedia.org/wiki/Reunified_Fourth_International>

Pierre Frank. *Fjärde Internationalen – ett bidrag till den trotskistiska rörelsens historia*. Röda böcker 1. Översättning från franska Sven Vahlne. Göteborg: René Coeckelberghs Partisanförlag, 1972. <http://www.marxistarkiv.se/trotskismen/fi_hist/frank-fjarde_internationalen.pdf>

[2] Ernest Mandel. "Klassmedvetenhet och det leninistiska partiet" [1971]. Översättning från engelska Per-Erik Wentus [2007].
<www.marxistarkiv.se/klassiker/mandel/mandel-klassmedvetenhet_och_leninistiska_partiet.pdf>

[3] Ernest Mandel. *Marxismens plats i historien*. [1986] Översättning från engelska Per-Olof Mattsson. Stockholm: Röda Rummet, 1995.
<http://www.marxistarkiv.se/klassiker/mandel/mandel-marxismens_plats_i_historien.pdf>

[4] Grunderna för Mandels optimism visavi den sovjetiska arbetarklassens förväntade handlingskraft dvs klassmässiga självständighet har kritiserats inom IVE Internationalen. Se Catherine Samary. "Mandel's View on the Transition to Socialism" [1997] i: Gilbert Achcar (red). *The Legacy of Ernest Mandel*. London / New York: Verso, 1999. sid. 152-190.
<http://contact.europe-solidaire.org/spip.php?page=article_impr&id_article=2807>

Jämför med Ernest Mandel. *Beyond Perestroika. The Future of Gorbachev's USSR*. [1989] Översättning från franska Gus Fagan. London: Verso, 1989, kapitlet "The Ideological-Moral Crisis" sid 100-116.

[5] Gregor Gysi syftar uppenbarligen på Leo Trotskij. "Oktoberrevolutionens lärdomar" [1924] i: Jens A Christophersen (red). *Bolsjevikrevolutionen 1917: socialismens utveckling från vetenskap till insats*. [Översättning Maj Frisch m.fl.] Stockholm: Rabén & Sjögren, 1967.
<http://www.marxistarkiv.se/klassiker/trotskij/1924/oktobers_lardomar.pdf>

För de grundläggande politiska skillnaderna mellan 'socialism i hela världen' (trotskism) och

'socialism i ett enskilt land' (stalinism) se Leo Trotskij. *Den förrådada revolutionen*. [1938] Översättning Martin Peterson. Stockholm: Röda Rummet, 1983.
<http://www.marxistarkiv.se/klassiker/trotskij/forradda_revolutionen.pdf>

[6]. Pierre Broué. *The German Revolution 1917-1923*. [1971]. Översättning från franska John Acher. Leiden: Brill, 2005.

[7] Mest ökad är kolonialpolitiken i Tyska Sydvästafrika (Deutsch-Südwestafrika 1884-1919) - dagens Namibia - där 80 procent av hererofolkets 100 000 och 50 procent av namafolkets 30 000 hade utrotats 1911. De flesta slaktades i upproret 1904-07 eller dog därefter i koncentrationslägren. För allmän översikt se Horst Gründer. *Geschichte des Deutschen Kolonien*. Paderborn/München/Wien/Zürich: Ferdinand Schöningh Verlag, 1985.

Socialdemokratins hållning till kolonialpolitiken som i början var avvisande – partigrundaren 'Der Alte' August Bebel (1840-1913) sa i riksdagen den 26 jan 1889 ”All kolonialpolitikens väsen är i grunden främmande folks utsugning till högsta potens” Se Horst Gründer a.a., sid 74-75. – ändrades allt eftersom till att sammanfalla med den borgerliga synen. Den 1 dec. 1906 sa Bebel – 17 år senare – i riksdagen så här ”Kolonialpolitik är inte någon förbrytelse... Det handlar endast om hur kolonialpolitiken bedrivs”. Se ”Die grossen Aufstände in Deutsch-Südwestafrika – Ostafrika 1904-07”. kapitel ”3.2. Bismarck und das Parlament”. <<http://members.aol.com/haukehain/aufstand.htm>>

Den tyska socialdemokratin krävde även efter det första världskriget att få behålla inflytandet i kolonierna. Se Helmuth Stoecker (red). *German imperialism in Africa. From the beginning until the Second World War*. Översättning från tyska Bernd Zöllner. London: C. Hurst & Company. 1986. Sid. 307.

Om den nazistiska våldsideoologins upprinnelse i bl.a. kolonialismen/imperialismen se Enzo Traverso. *The Origines of Nazi Violence* [2002]. Översättning Janet Lloyd. New York: New Press, 2003. sid. 47-75 och 149-153.

[8] I Sverige markerade skatteomläggningen 1990 - framröstad av socialdemokratin och folkpartiet - inledningen på åtstramningen, som dock föregåtts av ett flertal nyliberala systemskiftesbeslut såsom att kreditmarknaden släpptes lös 1985 och att valutareglerna slopades 1989. Med valutakrisen 1994 som ursäkt skedde en accelerering med kraftiga nedskärningar i det allmänna trygghetssystemet. För dess effekter se Daniel Ankarloo. *Kris i välfärdsfrågan: vänstern, välfärden och socialismen*. Linköping: Nixon, 2005. sid. 11-61

[9] Se följande; Leo Trotskij *Den nya kursen*. [1923]. Röda häften 18-20. Översättning från engelska Otto Mannheimer. Mölndal: René Coeckelberghs Partisanförlag, 1972
<<http://www.marxistarkiv.se/klassiker/trotskij/nyakursen.pdf>>

Stalinismens uppgång och nedgång. [1954]. [Resolution IVe Internationalens IV:e världskongress] Dokument Fjärde Internationalen nr 10. Stockholm: Revolutionära marxisters förbund, 1973.
<http://www.marxistarkiv.se/trotskismen/fi-dokument/stalinismens_uppgang_och_nedgang-54.pdf>

Stalinismens nedgång och fall. [1957]. [Resolution IVe Internationalens V:e världskongress] Dokument Fjärde Internationalen nr 11. Stockholm: Revolutionära marxisters förbund, 1974.
<http://www.marxistarkiv.se/trotskismen/fi-dokument/stalinismens_nedgang_och_fall-57.pdf>

”Eurokommunismen ett nytt stadium i stalinismens kris” [1978]. [Resolutionsförslag IVe

Internationalens förenade sekretariat inför XI:e världskongressen 1979]. Översättning från engelska Arne Leijon och Bengt Svensson i: *Fjärde internationalen* (Stockholm) nr 1/1979.
<<http://www.marxistarkiv.se/trotskismen/fi-dokument/eurokommunismen.pdf>>

Ernest Mandel. *Europas kommunistpartier. Från stalinism till eurokommunism*. [1978] Översättning från franska Tom Gustafsson. Stockholm: Röda Rummet, 1982.
<http://www.marxistarkiv.se/klassiker/mandel/europas_kommunistpartier.pdf>

[10] Ernest Mandel. "För den proletära demokratin" [1968] i: *Fjärde internationalen* (Stockholm) nr 1/1969. <http://www.socialistiskapartiet.se/e107_plugins/content/content.php?content.290>

Se också *Arbetardemokratin och kampen för socialismen*. [Tesar av IVe Internationalens förenade sekretariat inför den XI:e världskongressen 1979] Översättning från engelska Freddy Olsson. Stockholm: Röda Rummet, 1978.
<www.marxistarkiv.se/trotskismen/fi-dokument/arbetardemokratin_och_kampen_for_socialismen.pdf>

[11] Leo Trotskij. *Kampen mot Hitler* [1932]. Översättning från engelska Lars Lundström. Stockholm: Röda Rummet, 1983,
<http://www.marxistarkiv.se/klassiker/trotskij/1932/och_sedan.pdf> som består av kapitlet "What Next? Vital Questions for the German Proletariat" ur det omfattande Leon Trotsky. *The Struggle Against Fascism in Germany*. [1930-40]. Inledning Ernest Mandel. London: Penguin Books, 1975.

Se Ernest Mandel. *Andra världskriget – vad det egentligen handlade om*. [1986] Med tillägg av "De materiella, sociala och ideologiska förutsättningarna för nazisternas folkmord". [1988] Översättning från engelska Göran Källqvist. Stockholm: Bokförlaget Röda Rummet, 2005.

Se också *Den proletära enhetsfronten. Kommunisternas enhetstaktik*. [1921-22] Rött forum 8. Stockholm: Revolutionära marxisters förbund, 1973.
<http://www.socialistiskapartiet.se/e107_files/downloads/rf/rf_8_proletara_enhetsfronten.html>

[12] Se Howard Zinn. *Det amerikanska folkets historia: makten och medborgarna från Columbus till Clinton*. [1995] Översättning från engelska Gunnar Sandin och Kerstin Wallin. Stockholm: Manifest & Ordfront, 1999. sid. 396-399 och 402-405.

[13] Artiklar, i samband med solidaritetskampanjen för Nicola Sacco och Bartelomeo Vanzetti, ur *Labor Defender* tidningen för International Labor Defence (ILD) och ur det amerikanska kommunistpartiets tidning *Daily Worker*, se James Patrick Cannon. *Notebook of an Agitator*. [1958] New York: Pioneer Publishers, 1958, kapitel "International Labor Defence 1926-1928, For Sacco and Vanzetti" sid. 3-31.

James P Cannon var initiativtagare till och från ILDs bildande 1925 till sin uteslutning ur kommunistpartiet 1928 generalsekreterare för organisationen. Han var i praktiken den som omsatte Kommunistiska Internationalens hållning i solidaritetsarbetet. För "International Labor Defence (1925-1946) Organizational History" se <<http://marxisthistory.org/subject/usa/eam/ild.html>>